

Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van
persoonsgegevens

Foto's van kinderen in een schoolcontext

De VTC spreekt zich o.b.v. haar bevoegdheid enkel uit over foto's in een schoolcontext¹.

Op de school, tijdens een schooluitstap, bij de zwemles georganiseerd door de school, bij een schoolfeest zijn voorbeelden van een schoolcontext.

Dezelfde principes gelden voor onderwijzend personeel en begeleiders, maar worden hier niet verder uitgewerkt.

Naast foto's kan het ook om ander beeldmateriaal gaan.

We volgen hier de regels van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG/GDPR) tenzij uitdrukkelijk naar een andere regeling wordt verwezen.

De bedoeling van deze tekst is om richtlijnen en inspiratie te geven voor een beter omgaan met persoonsgegevens van kinderen. Het is niet de bedoeling om hiermee een strikt kader voor sanctionering af te bakenen, al zeker niet voor wat er in het verleden is verspreid. De VTC verwacht wel inspanningen om bestaande publicaties te herbekijken. In eerste instantie is er een mentaliteitswijziging vereist.

Mogelijke risico's van het gebruik van beeldmateriaal van kinderen zijn onder andere: foto's waar kinderen nu of later niet gelukkig mee kunnen zijn (niet iedereen wordt graag geconfronteerd met alle aspecten van zijn jongere zelf), het kunnen instrumenten voor pestgedrag zijn, afbeeldingen van kinderen kunnen pedoseksuelen aantrekken, gecompliceerde gezinssituaties kunnen maken dat de locatie van een kind geheim moet zijn, gespecialiseerde toepassingen (mogelijk ingebed in populaire apps) kunnen kinderen volgen en profileren (wat tot discriminatie of ongewenste beïnvloeding kan leiden), ...

De risico's in verband met persoonsgegevens worden voor minderjarigen in het algemeen als groter ingeschat dan voor meerderjarigen.

---

¹ De schoolomgeving wordt gezien als een "besloten kring".

Het grote principe is het vragen van toestemming en die respecteren en de meest voor de hand liggende **maatregel is anonimiseren**. Dat is doenbaar, maar wel niet heel eenvoudig. Daarom is de beste raad die we kunnen geven:

maak veel minder en veel bewuster foto's

Hierna volgen de richtlijnen die je daarbij moet volgen.

A. NEMEN VAN FOTO'S

A.1. Als de kinderen **niet herkenbaar**² (identificeerbaar) zijn, gaat het niet om persoonsgegevens en moet je geen toestemming gevraagd om de foto's te nemen en ook niet om ze te publiceren.

bv. een groep, maar enkel de ruggen zichtbaar (bv foto 1)

bv. zelfs van dichtbij gefotografeerd, maar geen gezichten zichtbaar (bv foto 2)

bv. de focus ligt zo dat de gezichten niet herkenbaar zijn

Opgelet ALS DE FOTO KAN VERGROOT WORDEN (VERGROOTGLAS, INZOOMEN, ...) OF ANDERS BEHANDELD ZOALS DOOR EEN GROTERE HELDERHEID TE GEVEN, KUNNEN PERSONEN HERKENBAAR WORDEN AL ZIJN ZE DAT OP HET EERSTE ZICHT NIET.

Opgelet DE INFORMATIE DIE AAN DE FOTO WORDT GEKOPPELD (TECHNISCHE EN COMMENTAAR) MAG DAN OOK GEEN IDENTIFICATIEGEGEVENS BEVATTEN.

Het gaat ook om **een risico-inschatting**: voor kwetsbare categorieën kinderen of kinderen in moeilijke (gezins)situaties moet het absoluut onmogelijk zijn hen te herkennen (bv. foto 3 is dan nog niet genoeg geblurred).

Opgelet EEN COMBINATIE VAN CONTEXT EN HERKENBARE/RELATIEF UNIEKE UITERLIJKE KENMERKEN (UNIEKE KLEDIJ/KAPSELS/ROLSTOEL/GEBOORTEVLEK/TATOEAGE/...) KUNNEN VOLDOENDE ZIJN OM IEMAND OP EEN FOTO/VIDEO TE HERKENNEN/IDENTIFICEREN³.

Sowieso neem je geen foto's die (later) afbreuk kunnen doen aan de **waardigheid** van het kind⁴.

Bv. pas op met foto's aan het zwembad

² Ook de Nederlandse Autoriteit Bescherming Persoonsgegevens gebruikt herkenbaarheid als criterium i.p.v. gerichtheid (de focus op).

³ Bv. waar men wil voorkomen dat ex-man of -vrouw achterhaalt waar dochter of zoon naar school gaat. Kennissen hebben vaak niet veel nodig om iemand eenduidig op foto te herkennen.

⁴ Dit criterium is ook verbonden met de rechten van het kind.

A.2. Als op de genomen foto **wel herkenbare** kinderen kunnen staan, moet je in principe⁵ toestemming vragen om de foto's te nemen én te bewaren.

Je kan de toestemming vragen in een formulier. De toestemming kan altijd gewijzigd of ingetrokken worden. Het moet duidelijk zijn dat de inschrijving niet afhankelijk is van deze toestemming en daarom vraag je de toestemming best later.

De toestemming kan ook gevraagd worden bij een evenement als je wil afwijken van de afspraken bij de inschrijving of niet zeker bent van de toestemming.

De toestemming vraag je aan de ouders of wettelijke vertegenwoordigers voor kinderen die minderjarig zijn. Kinderen vanaf ongeveer 12 - 14 jaar (afhankelijk van hun "onderscheidingsvermogen") moeten zelf ook hun toestemming geven. Het is in elk geval aan te raden dat ouders en kinderen hier een **gesprek** over hebben.

Tip: VOOR DE FOTOGRAAF OF DIEGENE DIE DE FOTO'S LATER BEHEERT, KAN HET DAN HANDIG ZIJN OM HET ONDERSCHIED TE KUNNEN MAKEN TUSSEN DE KINDEREN WAARVOOR WEL EN NIET TOESTEMMING WERD GEGEVEN DOOR DE KINDEREN BIJVOORBEELD EEN KLEURIGE BADGE OF LINT TE LATEN DRAGEN. HET IS IMMERS SOMS MOEILIK OM BIJ EEN GROEP HET ONDERSCHIED TE MAKEN BIJ HET NEMEN VAN FOTO'S TUSSEN DE KINDEREN WAARVOOR TOESTEMMING IS VERLEEND EN GEWEIGERD. DE KENTEKENS KUNNEN WEL AL AANGEVEN DAT ZEKER GEEN PORTRETTEEN WORDEN GEMAAKT. BADGE OF LINT ZIJN BIJ VOORKEUR WAARDENEUTRAAL: MET EEN NEUTRALE KLEUR OF AFBEELDING EN IEDEREEN DRAAGT ER EEN. OOK HET ONHERKENBAAR MAKEN MAG NIET STIGMATISEREND ZIJN.

De fotograaf moet de beelden die gemaakt werden en waarvoor geen toestemming werd verleend definitief **verwijderen** (ze mochten eigenlijk niet gemaakt worden) en er voor zorgen dat die niet ergens op een PC/server/cloud opgeslagen zijn.

Tip: BIJ DE UITNODIGING VAN FAMILIE OF EXTERNEN VOOR EEN EVENEMENT GEEF JE HEN EEN WAARSCHUWING VOOR HET MAKEN VAN BEELDEN VAN DE AANWEZIGEN.

---

⁵ Er moet geen toestemming worden gevraagd als er een andere rechtvaardigingsgrond is, zoals bijvoorbeeld een wettelijke verplichting om aan bepaalde overheidsdiensten informatie door te geven.

B. HET GEBRUIKEN VAN FOTO'S

Hierbij moet zeker rekening gehouden worden met de steeds verdergaande technologische mogelijkheden van automatische **gelaatsherkenning** (m.i.v. verouderings- en verjongingssoftware).

B. 1. Als de foto's zo worden behandeld dat de kinderen blijvend **niet meer herkenbaar** zijn dan gaat het voor het gebruiken of de verspreiding niet meer over persoonsgegevens en moet geen toestemming gevraagd worden voor de verspreiding.

bv. door zwart balkje over de ogen (of andere herkenningspunten)

bv. door te blurren (gezicht blurren of selectief focussen op wat geen gezicht is) – bv. foto 3 en 4

bv. door het deel waar de hoofden op staan weg te snijden (auw)

bv. het formaat van de foto zo verkleinen (definitief) dat de herkenbaarheid verdwijnt – bv. foto 4

Opgelet DE BEWERKINGEN OP DE FOTO MOGEN NIET ONGEDAAN GEMAAKT KUNNEN WORDEN (DAT KAN O.A. VERMEDEEN WORDEN DOOR DE FOTO AF TE DRUKKEN EN TE SCANNEN OF DOOR ER EEN PDF VAN TE MAKEN).

Opgelet DE INFORMATIE DIE AAN DE FOTO WORDT GEKOPPELD (NAAM FOTOBESTAND, LABELS, TAGS, ...) MAG DAN OOK GEEN IDENTIFICATIEGEGEVENS BEVATTEN.

De fotograaf moet de oorspronkelijke beelden die gemaakt werden en waarvoor geen toestemming werd verleend voor publicatie definitief verwijderen en er voor zorgen dat die niet ergens op een server/in een cloud opgeslaan zijn!

B.2. Als de kinderen **herkenbaar** zijn, moet voor elk gebruik waaronder delen en verspreiding afzonderlijk toestemming zijn gegeven of worden gevraagd.

De toestemming kan gevraagd worden in een formulier en altijd gewijzigd of ingetrokken worden. Het moet duidelijk zijn dat de inschrijving niet afhankelijk is van deze toestemming, daarom moet je de toestemming best later vragen.

Als na die toestemming aan een ander gebruik wordt gedacht, moet je daarvoor apart toestemming vragen. Je kan dus best van in het begin goed nadenken over wat je allemaal met de foto's denkt te doen. Daarbij moet je wel rekening houden met het principe dat je niet mag overdrijven met het maken van beeldmateriaal .

In het toestemmingsformulier moeten die doeleinden benoemd worden bv. administratieve doeleinden, educatieve doeleinden, de website van de school, ...

Als er voor bepaalde kinderen geen toestemming werd gegeven voor het maken van de foto's, maar ze toch op foto's kunnen voorkomen, zoals bij een groepsfoto als foto 4, dan kan je met behulp van de onder punt A.2. vermelde badge of lint een selectie van de foto's maken en de afbeeldingen waar kinderen opstaan waarvoor er geen toestemming werd gegeven verwijderen of aanpassen zodat ze niet meer herkenbaar zijn.

Als er toestemming werd gegeven voor het maken, maar niet voor het verspreiden, dan moet de beheerder van het fotomateriaal nakijken wat er wel of niet kan gedaan worden op basis van een overzicht van de toestemmingen.

Specifiek voor portretten, dus wanneer diegene die de foto maakt specifiek bepaalde kinderen op beeld heeft gezet, geldt ook de regeling van het **recht op afbeelding**⁶. Dan moet de toestemming voor het reproduceren of publiek maken er ook zijn (zelfs tot 20 jaar na het overlijden).

---

⁶ Op basis van rechtsleer die verwijst naar het auteursrecht (art. XI.174 VAN HET Wetboek van Economisch recht).

B.3. Bij het vragen om toestemming voor de verspreiding, kan er best een onderscheid gemaakt worden naargelang de verspreiding in een besloten groep gebeurt of voor iedereen toegankelijk.

Er moet goed nagedacht worden voordat beeldmateriaal aan derden wordt doorgegeven. Hetzelfde geldt voor sociale media en websites voor het delen van beelden.

B.3.1. besloten groep

- voor foto's van en in groepen (individuele portretten bezorg je persoonlijk)
- voorwaarde van vertrouwelijkheid (bv. klasfoto's niet verder delen)
- verzeker je van de veiligheid van het platform
- verzeker je van de veiligheid van het doorgeven van foto's (oppassen met onveilige mail of stick, BCC gebruiken i.p.v. CC, enz.)

B.3.2. voor iedereen toegankelijk

- denk eraan dat het internet nooit vergeet
- rekening houden met steeds efficiënter wordende gezichtsherkenning: ouders en kinderen daarvoor waarschuwen (men kan mensen al automatisch herkennen op basis van hoe ze bewegen of zich kleden)
- geen foto's die (later) afbreuk kunnen doen aan de waardigheid van het kind

Samengevat

Na de inschrijving: (of bij een evenement)

Wordt de vraag gesteld of er foto's mogen worden genomen en zo ja, of ze mogen worden verspreid en dan of dat publiek mag of enkel in gesloten kring (dat laatste aanraden). Zo mogelijk de context van publieke verspreiding en de besloten groep verduidelijken.

Bij het nemen van foto's:

Geen foto's die (later) afbreuk kunnen doen aan de waardigheid van het kind.

Vermijden dat kinderen er herkenbaar op staan (tenzij met toestemming). Kies voor sfeer i.p.v. gezichten.

Werken met duidelijk zichtbare maar neutrale weergave van de keuze (instemming of niet).

Na het nemen van foto's:

Als toch kinderen werden gefotografeerd waarvoor geen toestemming: zo snel mogelijk verwijderen of definitief onherkenbaar maken.

Bij publicatie van herkenbare kinderen rekening houden met de keuze voor besloten groep of voor iedereen toegankelijk.

Als voor beperkte groep, dan zorgen dat er veilig kan gedeeld worden.

Als voor iedereen toegankelijk mag zijn, toch nog omzichtig met het beeldmateriaal omgaan. **Het internet vergeet niet.**

Schema

Er werd een schema van deze tekst gemaakt.

Een actuele versie van de tekst en het schema vind je op de website van de Vlaamse Toezichtcommissie onder de FAQ: <https://overheid.vlaanderen.be/faq-vtc>

Voorbeelden

(al deze foto's waren onbewerkt publiek toegankelijk op het web)

foto 1 – enkel ruggen

foto 2 – geen gezichten

foto 3 – geblurred (onvolkomen? en dan nog bijgesneden onderaan)

foto 4 – geblurred en formaat verkleind (hier via 'afbeelding comprimeren' in Word)